

Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο
Μνήμες 1940-1941

National Archaeological Museum
Memories 1940-1941

Γενικός συντονισμός:

Δρ. Μαρία Λαγογιάννη - Γεωργακαράκου

**Επιμέλεια Φωτογραφικών Εκθέσεων
και ηλεκτρονικής έκδοσης:**

Δρ. Μαρία Χιδίρογλου

Ομάδα εργασίας:

Κέλλυ Δρακομαθιουλάκη, τεχνολόγος, πολιτικός μηχανικός EAM

Δρ. Δέσποινα Καλεσοπούλου, αρχαιολόγος - μουσειολόγος EAM

Δρ. Μιμικά Κρίγκα, αρχαιολόγος

Παναγιώτης Λάζαρης, συντηρητής αρχαιοτήτων EAM

Δρ. Ευρυδίκη Λέκα, αρχαιολόγος EAM

Δρ. Βάντα Παπαευθυμίου, αρχαιολόγος EAM

Δρ. Κώστας Πασχαλίδης, αρχαιολόγος EAM

Δρ. Χρυσάνθη Τσούλη, αρχαιολόγος EAM

Δρ. Μαρία Χιδίρογλου, αρχαιολόγος EAM

General coordination

Dr. Maria Lagogianni - Georgakarakos

Editor of the Photographic Exhibitions and e-book:

Dr. Maria Chidioglou

Work group:

Kelly Drakomathioulaki, technologist, civil engineer NAM

Dr. Despina Kalessopoulou, archaeologist - museologist NAM

Dr. Mimika Kriga, archaeologist

Panagiotis Lazaris, conservator of antiquities NAM

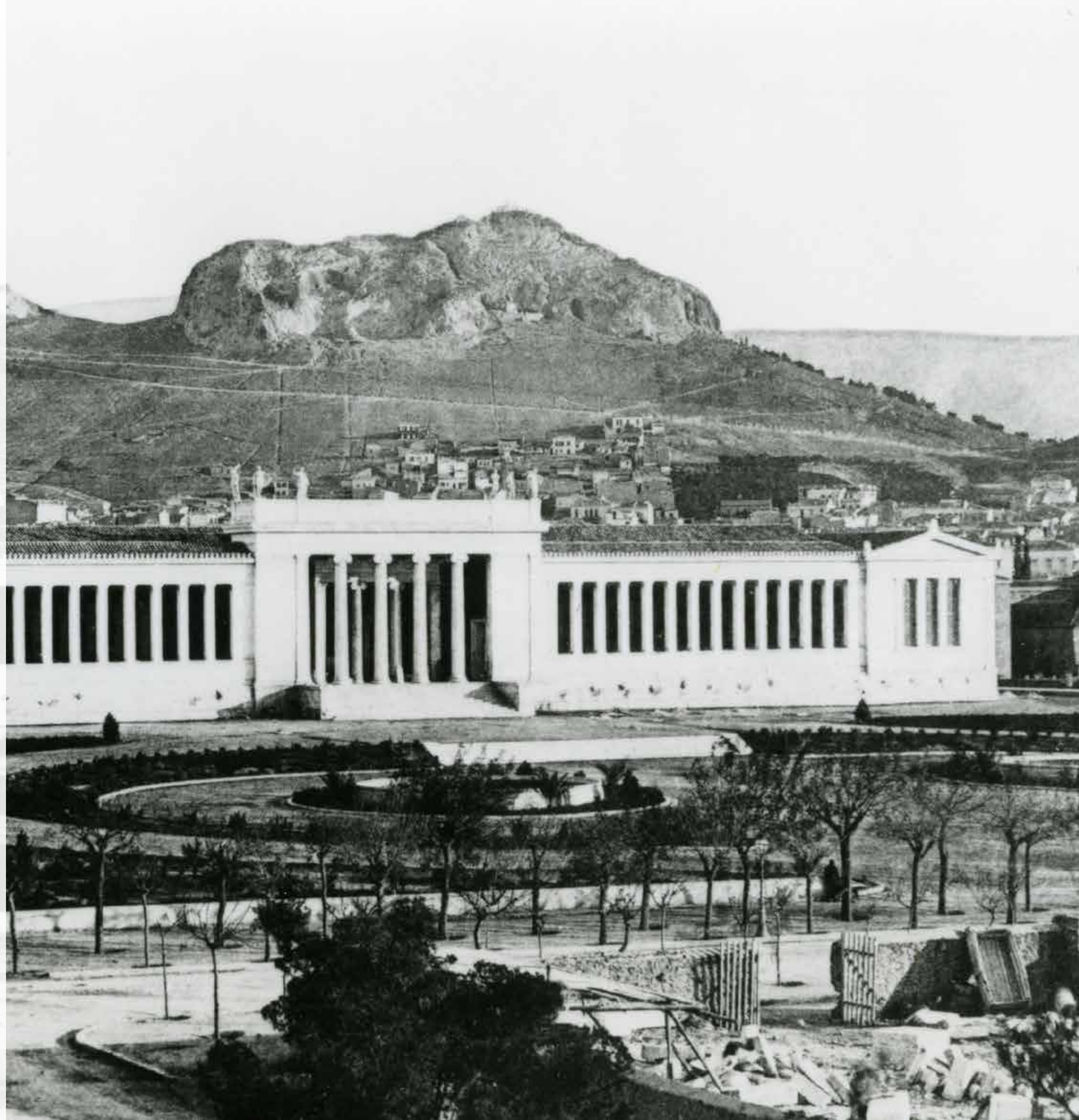
Dr. Evridiki Leka, archaeologist NAM

Dr. Wanda Papaefthymiou, archaeologist NAM

Dr. Kostas Paschalidis, archaeologist NAM

Dr. Chrysanthi Tsouli, archaeologist NAM

Dr. Maria Chidioglou, archaeologist NAM

Η προστασία των αρχαιοτήτων σε περιόδους πολέμου είναι ένα από τα σημαντικότερα θέματα που απασχόλησαν την Αρχαιολογική Υπηρεσία κατά τη διάρκεια της ιστορίας της. Στις 30 Οκτωβρίου 1940, δύο μέρες μετά την κήρυξη της εμπλοκής της Ελλάδας στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, ξεκίνησαν οι υπηρεσιακές ενέργειες για την προστασία των αρχαιοτήτων του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου. Κατά την ίδια περίοδο, δημιουργήθηκαν υπηρεσιακές επιτροπές για το έργο της φύλαξης και προστασίας των αρχαίων όλων των Μουσειακών Συλλογών της Ελλάδας και εκδόθηκαν οδηγίες για την προστασία των αρχαίων από τους κινδύνους των αεροπορικών επιδρομών και βομβαρδισμών. Ακολουθώντας τις γενικές οδηγίες, μαρμάρινα γλυπτά και κεραμικά θάφτηκαν κάτω από τα δάπεδα των αιθουσών των Μουσείων στα οποία βρίσκονταν και άλλα σε αυλές Μουσείων, δημοσίων κτιρίων ή σε υπόγεια. Από τα τέλη του 1940 και μέχρι τον Απρίλιο 1941 στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο ολοκληρώθηκε το μεγάλο έργο της ασφαλούς φύλαξης των αρχαίων. Αρχαιολόγοι, συντηρητές, εργατοτεχνικό προσωπικό, εθελοντές και αρμόδιοι εργάστηκαν νυχθημερόν για το σκοπό αυτό στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο και σε άλλα Μουσεία της Ελλάδας.

Στο έργο της προστασίας και απόκρυψης των αρχαιοτήτων του Μουσείου πρωτοστάτησαν οι αρχαιολόγοι Χρήστος Καρούζος και Σέμνη Παπασπυρίδη Καρούζου. Το κείμενο των αναμνήσεων της Σ. Καρούζου από αυτή την περίοδο αποτελεί πολύτιμη μαρτυρία για την ιστορία του Εθνικού Μουσείου.

Το κύριο κτίριο του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου θεμελιώθηκε στις 3 Οκτωβρίου 1866, σε σχέδια των αρχιτεκτόνων Ε. Ziller και L. Lange. Λίγο πριν από τα τέλη του Οκτώβρη 1940 είχε μόλις ολοκληρωθεί η δεύτερη επέκταση του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου, οι εργασίες

για την οποία διήρκεσαν από το 1932 έως το 1939. Με βάση σχέδια του αρχιτέκτονα Γ. Νομικού, το Μουσείο επεκτάθηκε στην ανατολική πλευρά με ένα διώροφο συγκρότημα με δύο εσωτερικές αυλές. Κατά τη διάρκεια του πολέμου τα αρχαία του Μουσείου φυλάχτηκαν σε κρυψώνες κάτω από τα δάπεδα των αιθουσών του παλιού κτιρίου, αλλά κυρίως στα υπόγεια της νέας πτέρυγας, όπου και σκεπάστηκαν με άμμο σε ύψος 3-4 μέτρων.

Αμέσως μετά την απελευθέρωση από τη ναζιστική κατοχή, τον Μάρτιο 1946, το επιστημονικό και τεχνικό προσωπικό του Μουσείου, με τις οδηγίες του Χρήστου Καρούζου και της Σέμνης Καρούζου, ξεκίνησε τις εργασίες αποκάλυψης των αρχαίων από τις κρυψώνες τους, τη συντήρηση και την επανέκθεσή τους. Τα εγκαίνια της πρώτης μεταπολεμικής έκθεσης έγιναν το 1947, ενώ οι εργασίες διαρρύθμισης των χώρων του Μουσείου προχώρησαν και κατά τις δεκαετίες 1950-1960.

Το Φωτογραφικό Αρχείο του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου είναι ένα από τα παλαιότερα και πλουσιότερα αρχεία της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας. Αποτελεί εξειδικευμένο Αρχείο, καθώς διαθέτει Φωτογραφικό Εργαστήριο με τον ανάλογο εξοπλισμό εμφάνισης αναλογικού φωτογραφικού υλικού, καθώς και ψηφιακής φωτογράφισης. Το Φωτογραφικό Αρχείο του Μουσείου διαθέτει πλούσιο αρχειακό υλικό, στο οποίο περιλαμβάνονται οι ασπρόμαυρες εκτυπώσεις και τα αρνητικά της περιόδου 1940-1947, που ψηφιοποιήθηκαν και παρουσιάζονται εδώ.

Το ίδιο υλικό παρουσιάστηκε σε δύο φωτογραφικές εκθέσεις στο εσωτερικό καφέ του Μουσείου τα έτη 2016, 2017.

Ευχαριστίες οφείλονται στους φοιτητές του Πανεπιστημίου Αθηνών και του ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας που συνέβαλαν στις εκθέσεις, στο Μουσείο Ηρακλειδών και στο Χάρη Γιακουμή.

The protection of antiquities during war periods was one of the main issues the Greek Archaeological Service has dealt with throughout its history. The project of safeguarding the antiquities of the National Archaeological Museum from war dangers in Greece started on 30th October 1940, two days after the official involvement of Greece in the World War II. Following relative official directions, committees were formed with the purpose of safe storage and protection of the antiquities of Museum Collections. Directives were also issued for the protection of antiquities from air raids and bombing. Based on the ministerial directives, marble statues and ceramics were buried beneath the floors of the Museum rooms where they were housed and other objects in courts of public buildings or in basements. During the last months of 1940 to April 1941, a huge project of safe storing of a large number of the antiquities was accomplished in the National Archaeological and other Greek Museums. Teams of archaeologists, conservators, technicians, volunteers and public employees worked day and night in order to complete the hiding of antiquities in the National and other Museums.

The work of the protection and hiding of the Museum antiquities was undertaken by the archaeologists Christos Karouzos and Semni Papaspyridi Karouzou. A text of memories for this period written by S. Papaspyridi-Karouzou constitutes an invaluable testimony for the history of the National Museum.

The main building of the National Archaeological Museum was founded on 3rd October of 1866 and its construction was based on architectural plans by the architects E. Ziller and L. Lange. A second expansion of the Museum building constructed in the period from 1932 to 1939

had just been completed a short time before October 1940. Based on the plan of the architect G. Nomikos, the Museum had then expanded to the east with a two-storeyed annex that included two inner courts. During the war, the antiquities were stored in safe hiding areas below the floors of the rooms of the old building and mainly in the basements of the new annex, covered with sand to a height of 3-4 m.

In March 1946, at the end of the war and after the liberation of Greece from Nazi occupation, the scientific and technical personnel of the Museum under the guidance of Christos Karouzos and Semni Karouzou, started to dig out the antiquities from their hiding places and to restore them in view of the Museum re-opening. The opening of the first after-war exhibition was inaugurated in 1947, whereas building reconstruction works continued in the Museum during the 1950s and the 1960s.

The Photographic Archive of the National Archaeological Museum is one of the oldest and richest in the Greek Archaeological Service. It is a specialized archive, since it has a lab appropriately equipped for developing analogue photographic materials as well as for digital photography. It possesses abundant archival material, including black and white prints and negatives of the period from 1940 to 1947 digitized and presented here.

This material was presented in two Photographic Exhibitions in the Café of the Museum in the years 2016, 2017.

Thanks are due to the students of the University of Athens and of the TEI of Western Greece who contributed to the exhibitions, to Herakleidon Museum and Haris Yiakoumis.

Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. Πρώτο μισό 20ού αιώνα.
Αίθουσα Αρχαϊκής Γλυπτικής.

National Archaeological Museum. First half of the 20th century.
Room of Archaic Sculpture.

Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. 1940-1941.
Απόκρυψη του αγάλματος κούρου (αρ. ευρ. 2720),
των χρόνων γύρω στο 600 π.Χ., από το Σούνιο, κάτω
από το δάπεδο της αίθουσας όπου ήταν τοποθετημένος.

National Archaeological Museum. 1940-1941.
The kouros statue (inv. no. 2720), dated around
600 B.C., from Sounion, ready to be hidden
below the floor of its exhibition room.

Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. Πρώτο μισό 20ού αιώνα.
Αίθουσα Επιτύμβιων Γλυπτών κλασικών χρόνων.

National Archaeological Museum. First half of the 20th century.
Room of Funerary Sculpture of the Classical period.

Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. 1940-1941.
Μαρμάρινο σύμπλεγμα Αφροδίτης, Πάνα και Έρωτα (αρ. ευρ. 3335), από τη Δήλο, των χρόνων γύρω στο 100 π.Χ., καλυμμένο με γύψο, πριν από την απόκρυψή του. Πίσω η ερμαϊκή στήλη του κοσμητού των εφήβων Σωσιστράτου Μαραθωνίου (αρ. ευρ. 385), του έτους 141/142 μ.Χ.

National Archaeological Museum. 1940-1941.
The marble group of Aphrodite, Pan and Eros (inv. no. 3335), from Delos, dated around 100 B.C., covered with plaster, before its burial. Behind the group, the hermaic stele of Sosistratos from Marathon, kosmetes of ephebes (inv. no. 385), dated in 141/142 A.D.

Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. 1940-1941. Αίθουσα Ποσειδώνος. Το μαρμάρινο άγαλμα Ποσειδώννα, των χρόνων 125-100 π.Χ., από τη Μήλο, λίγο πριν από την απόκρυψή του.

National Archaeological Museum. 1940-1941. Room of Poseidon. Marble Poseidon statue, dated in 125-100 B.C., from Melos, just before its hiding.

Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. 1940-1941. Απόκρυψη του μαρμάρινου αγάλματος Ποσειδώννα (αρ. ευρ. 235), των χρόνων γύρω στα 125-100 π.Χ., από τη Μήλο.

National Archaeological Museum. 1940-1941. The burial of the marble statue of Poseidon (inv. no. 235), dated around 125-100 B.C., from Melos.

Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. 1940-1941.
Μεταφορά με τροχαλίες του μαρμάρινου αγάλματος
της Θέμιδος (αρ. ευρ. 231), των χρόνων γύρω
στο 300 π.Χ., από το Ραμνούντα Αττικής.

National Archaeological Museum. 1940-1941.
Pulley-transportation of the marble statue of Themis
(inv. no. 231), dated around 300 B.C.,
from Rhamnous, Attica.

Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. 1940-1941.
Το χάλκινο άγαλμα Ποσειδώνα ή Δία, κατ' άλλη εκδοχή
(αρ. ευρ. X 15161), των χρόνων γύρω στο 460 π.Χ., από τη θαλάσσια
περιοχή στο Αρτεμίσιο Ευβοίας, καλυμμένο με πισσόχαρτο,
πριν την απόκρυψή του.

National Archaeological Museum. 1940-1941.
The bronze statue of Poseidon, or Zeus, according to another view
(inv. no. X 15161), dated around 460 B.C., from the sea area at
Artemision, Euboea, covered with tar-paper, before its hiding.

Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. Πρώτο μισό 20ού αιώνα.
Αίθουσα Αναθηματικών Αναγλύφων και άλλων Γλυπτών Έργων.

National Archaeological Museum. First half of the 20th century.
Room of Votive Reliefs and other Sculptures.

Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. 1940-1941. Μαρμάρινα επιτύμβια ανάγλυφα, έτοιμα προς απόκρυψη, σε Αίθουσα του Μουσείου.

National Archaeological Museum. 1940-1941. Marble funerary reliefs, stored for hiding, in a Museum Room.

Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. 1940-1941. Μαρμάρινα αγάλματα έτοιμα προς απόκρυψη στην Αίθουσα Έργων Αλεξανδρινών και Ρωμαϊκών Χρόνων.

National Archaeological Museum. 1940-1941. Marble statues stored for hiding, in the Room of the Works of Alexander's period and Roman times.

Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. 1940-1941. Ορθογώνιος λάκκος για την απόκρυψη γλυπτών στην Αίθουσα των Κλασικών Επιτυμβίων.

National Archaeological Museum. 1940-1941. Rectangular pit for the hiding of the sculptures in the Room of Classical Funerary Sculptures.

Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. 1940-1941.

Απόκρυψη μαρμαρίνων γλυπτών σε λάκκο σε αίθουσα του Μουσείου. Διακρίνονται η ερμαϊκή στήλη (αρ. ευρ. 385) του κοσμητού Σωσιστράτου, το άγαλμα Αφροδίτης (αρ. ευρ. 3524) τύπου Συρακουσών, το άγαλμα άνδρα (αρ. ευρ. 1828) των αρχών του 1ου αιώνα π.Χ. από τη Δήλο, το γυναικείο καθιστό άγαλμα από τη Ρήνεια (αρ. ευρ. 380), του 2ου αιώνα π.Χ., καθώς και τα αγάλματα Ερμή (αρ. ευρ. 241) από το Αίγιο, και την Τροιζήνα (αρ. ευρ. 243), της ρωμαϊκής περιόδου, αντίγραφα κλασικών και υστεροκλασικών πρωτοτύπων.

National Archaeological Museum. 1940-1941.

The burial of marble sculptures. The hermaic stele (inv. no. 385) of Sosistratos kosmetes of ephebes, the statue of Aphrodite (inv. no. 3524) of Syracuse type, the statue (inv. no. 1828) of a man of the early 1st century B.C., from Delos, a statue of a seated woman (inv. no. 380) from Rheneia, dated in the 2nd century B.C. and two statues of Hermes, from Aigion (inv. no. 241) and Troizen (inv. no. 243), both of the Roman period and copies of classical and late classical prototypes, can be seen in the pit.

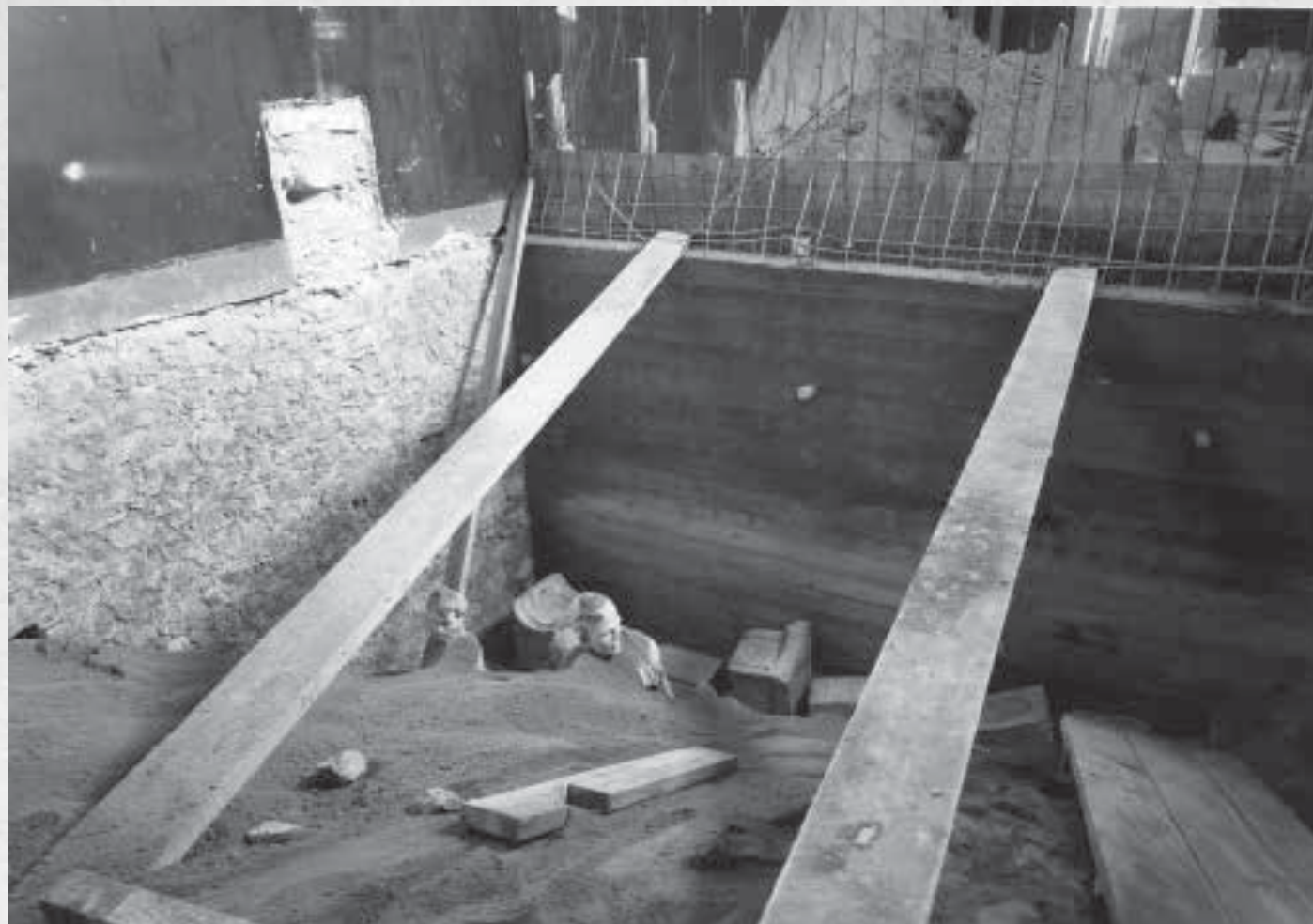

Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. 1940-1941.

Σκάμμα σε αίθουσα του Μουσείου, γεμάτο με αρχαία γλυπτά πριν την απόκρυψη.

National Archaeological Museum. 1940-1941.

Pit in a room of the Museum filled with sculptures, before their hiding.

Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. 1940-1941.
Σκάμματα για την απόκρυψη αρχαίων. Στο βάθος διακρίνονται οι δύο θρόνοι (αρ. ευρ. 2672) του 4ου αιώνα π.Χ. από το μικρό ναό του Ραμνούντος και το κεφάλι του ανδρικού αγάλματος (αρ. ευρ. 1828) από τη Δήλο, των αρχών του 1ου αιώνα π.Χ.

National Archaeological Museum. 1940-1941.
Pits for the hiding of antiquities. The two thrones (inv. no. 2672) of the 4th century B.C. from the small temple of Rhamnous and the head of the marble statue of a man from Delos (inv. no. 1828), of the early 1st century B.C., are visible in the background.

Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. 1940-1941.
Προετοιμασία αίθουσας του Μουσείου με σκοπό την απόκρυψη αρχαιοτήτων.
Στα αριστερά διακρίνεται το μαρμάρινο αναθηματικό ανάγλυφο (αρ. ευρ. 126), από την Ελευσίνα, των χρόνων γύρω στο 440-430 π.Χ.

National Archaeological Museum. 1940-1941.
Preparations in a Museum Room for the hiding of antiquities.
The votive relief (inv. no. 126) from Eleusis, dated around 440-430 B.C., is seen on the left side.

Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. 1940-1941.
Προετοιμασία του γεωμετρικού αμφορέα (αρ. ευρ. 803),
των χρόνων γύρω στο 760-750 π.Χ., από το Δίπυλο
της Αθήνας και άλλων αγγείων προς απόκρυψη.

National Archaeological Museum. 1940-1941.
Packing of the Geometric amphora (inv. no. 803),
of the years around 760-750 B.C., from Dipylon,
Athens, and other vases before hiding.

Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. 1940-1941.
Εγκιβωτισμός των αρχαίων και προετοιμασίες
για την απόκρυψη.

National Archaeological Museum. 1940-1941.
Packing and preparations for hiding the antiquities.

Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. 1940-1941. Απόκρυψη επιτύμβιων αγγείων και στηλών στο υπόγειο.

National Archaeological Museum. 1940-1941. Hiding of funerary vases and reliefs in the basement.

Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. National Archaeological Museum. 1940-1941. Τοποθέτηση αρχαίων σε κιβώτια με σκοπό την απόκρυψή τους.

National Archaeological Museum. 1940-1941. Placement of antiquities in boxes for hiding.

Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. 1940-1941.
Επιχωμάτωση εισόδου δωματίου για απόκρυψη
αρχαιολογικών ευρημάτων.

National Archaeological Museum. 1940-1941.
Burial of entrance to a room for the hiding
of antiquities.

Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. 1941.
Αίθουσα του Μουσείου με άδειες προθήκες
μετά την απομάκρυνση των αρχαιοτήτων
με σκοπό την απόκρυψή τους.

National Archaeological Museum. 1941.
Museum Room with empty cases
after the removal of antiquities for hiding.

Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. 1941.
Η Γ' Αίθουσα Πήλινων μετά την απόκρυψη
των αρχαίων.

National Archaeological Museum. 1941.
The Third Exhibition Room of Works of Clay,
after the hiding of the antiquities.

Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. 1941.
Αίθουσα του Μουσείου με άδειες προθήκες
μετά την απομάκρυνση των αρχαιοτήτων
με σκοπό την απόκρυψή τους.

National Archaeological Museum. 1941.
Museum Room with empty cases
after the removal of antiquities for hiding.

Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. 1941.
Σάκκοι με άμμο προστάτευαν τα παράθυρα
των υπογείων της νέας πτέρυγας,
όπου φυλάχτηκαν αρχαιότητες.

National Archaeological Museum. 1941.
Sacks with sand protected the windows of the new
extension of the Museum building. Antiquities were
stored for hiding inside this part of the building.

Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. Μετά το 1949.
Εργασίες βελτίωσης της κτιριακής
εγκατάστασης του Μουσείου.

National Archaeological Museum. After 1949.
Works in progress for the improvement
of the Museum building.

Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. 1949-1955.
Εργασίες αποκατάστασης της Έκθεσης.
Διακρίνεται το μαρμάρινο άγαλμα Αφροδίτης
(αρ. ευρ. 3524) τύπου Συρακουσών, του 2ου αιώνα μ.Χ.,
αντίγραφο πρωτοτύπου του 4ου αιώνα π.Χ.,
ο μαρμάρινος επιτύμβιος λέων (αρ. ευρ. 3457),
των χρόνων 350-300 π.Χ. από την περιοχή του Ιλισού,
το Ελευσινιακό ανάγλυφο (αρ. ευρ. 126) των χρόνων
γύρω στα 440-430 π.Χ., σε κομμάτια, καθώς και τμήματα
του χάλκινου συμπλέγματος αλόγου με αναβάτη
(αρ. ευρ. X 15177), από τη θαλάσσια περιοχή στο Αρτεμίσιο
Ευβοίας, των χρόνων γύρω στο 140 π.Χ.

National Archaeological Museum. 1949-1955.
Restoration works for the Exhibition.
A view of the marble statue of Aphrodite (inv. no. 3524)
of Syracuse type, of the 2nd century A.D., copy
of a 4th century B.C. prototype,
a marble funerary lion (inv. no. 3457), from the area of Ilisos,
dated in 350-300 B.C.,
fragments of the marble votive relief (inv. no. 126),
from Eleusis, dated in 440-430 B.C.,
and parts of the bronze group of a horse with rider
(inv. no. X 15177) from the sea area at Artemision, Euboea,
dated around 140 B.C.

Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. Μέσα 20ού αιώνα.
Άποψη της μεταπολεμικής Έκθεσης.

National Archaeological Museum. Mid 20th century.
View of the post-war Exhibition.

Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. Αρχές δεκαετίας 1950.
Αίθουσα έκθεσης αρχαίων αρχαϊκής περιόδου.

National Archaeological Museum. Early 1950s.
Exhibition Room of Antiquities of the Archaic Period.

Χρ. Καρούζος και Σ. Παπασπυρίδη-Καρούζου. Οι αρχαιολόγοι που εργάστηκαν μαζί με πολλούς άλλους στην απόκρυψη των αρχαίων το 1940-1941 και στην επανέκθεση του Μουσείου μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Δεύτερο μισό 20ού αιώνα.

Chr. Karouzos and S. Papaspyridi-Karouzou. The archaeologists that together with many other people undertook the hiding of antiquities in 1940-1941 and the installation of the renewed Museum Exhibition after World War II. Second half of the 20th century B.C.

Επιλεγμένη βιβλιογραφία / Selected bibliography

Καλτσάς Ν., 2007. *Το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο*, Αθήνα, Ίδρυμα Λάτση.

Καρούζου Σ., 2000. Το Εθνικό Μουσείο από το 1941, *Το Μουσείον* 1 (2000), 5-14.

Κόκκου Α., 2009 [1977]. *Η μέριμνα για τις αρχαιότητες στην Ελλάδα και τα πρώτα Μουσεία*, Αθήνα.

Λαγογιάννη Μ., 2016. *Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. Ένα περιπετειώδες χρονικό*, Διάλεξη, Ιανός, 28-06-2016, online στο <http://www.blod.gr/lectures/Pages/viewlecture.aspx?LectureID=2931>.

Νικολακέα Ν., 2008. Η προστασία των αρχαιοτήτων κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, στο Μ. Τσιμποπούλου (επιμ.), «...*Ανέφερα έγγράφως...*» *Θησαυροί του Ιστορικού Αρχείου της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας*, Αθήνα, 57-59.

Πασχαλίδης Κ., 2016. Η ίδρυση και οι περιπέτειες του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου. Ένα συνοπτικό χρονικό με αφορμή την επέτειο των 150 χρόνων από τη θεμελίωσή του (1866-2016), online στο <http://www.blod.gr/lectures/Pages/viewlecture.aspx?LectureID=2617#>

Πετράκος Β.Χ., 2012. *Τα αρχαία της Ελλάδος κατά τον πόλεμο 1940-1944*, Αθήνα.

Σάλτα Μ., 2016. Το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. Από τους αρχαίους μύθους στη σύγχρονη ιστορία, Σέμνη Καρούζου, *Το Εθνικό Μουσείο από το 1941*, στο Μ. Λαγογιάννη-Γεωργακαράκου (επιμ.), *Οδύσσειες*, Αθήνα 197-210.

Τιβέριος Μ., 2013. Μνήσθητε τῶν ἐν τοῖς πολέμοις παραλόγων. Οι αρχαιότητες στην κατοχή, Πανεγυρική Συνεδρία της 25^{ης} Οκτωβρίου 2013 για τον εορτασμό της επετείου της 28^{ης} Οκτωβρίου 1940, *ΠΑΑ* 88, Β (2013), 159-202.

Χιδίρογλου Μ., 2015. Αθήνα και Αττική. 19^{ος} έως πρώιμος 20^{ος} αιώνας. Ματιές σε μνημεία και ανασκαφές μέσα από το Φωτογραφικό Αρχείο του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου, στο Μ. Λαγογιάννη-Γεωργακαράκου – Θ. Κουτσογιάννης (επιμ.), *Ένα όνειρο ανάμεσα σε υπέροχα ερείπια. Περίπατος στην Αθήνα των περιηγητών, 17^{ος} – 19^{ος} αιώνας, Κατάλογος Έκθεσης*, Αθήνα 2015, 382-403.

Chidioglou M., 2015. Athens and Attica from the 19th to the early 20th century. Glancing at monuments and excavations through the Photographic Archive of the National Archaeological Museum, in M. Lagogianni – Th. Koutsogiannis (eds.), *A dream among splendid ruins. Strolling through the Athens of travelers. 17th-19th century, Catalogue of the Exhibition*, Athens, 382-403.

ΕΘΝΙΚΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ
NATIONAL ARCHAEOLOGICAL MUSEUM